

На основу члана 33. став 1. Закона о мерним јединицама и мерилима ("Службени лист СФРЈ", бр. 9/84), директор Савезног завода за мере и драгоцене метале прописује

Правилник о метролошким условима за мерила масе - ваге за мерење возила у покрету

Правилник је објављен у "Службеном листу СФРЈ", бр. 33/84 од 29.6.1984. године.

І. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописују се метролошки услови за мерила масе - ваге за мерење возила (шинских и друмских) у покрету (у даљем тексту: ваге).

Метролошки услови из става 1. овог члана означавају се скраћено ознаком MUS-(3; 4)/2.

Члан 2.

Ваге су намењене за:

1) мерење нафте и нафтиних деривата, угља, руде, шећерне репе, шљунка и сличног материјала (вага класе тачности (III) /0,1 или класе тачности (III) /0,2;

2) мерење осовинског оптерећења возила, и за контролно мерење ради издавања преоптерећених возила као и за примену тарифе превоза (вага класе тачности (III) /2.

Члан 3.

Под вагама, у смислу овог правилника, подразумевају се мерила масе која служе за одређивање масе возила под утицајем силе гравитације (земљине теже) на ту масу, кад се возило креће преко пријемника оптерећења.

Члан 4.

Ваге могу бити:

1) ваге за мерење масе:

а) неповезаних шинских возила у покрету;

б) повезаних шинских возила у покрету;

2) ваге за мерење масе друмских возила у покрету.

Ваге из става 1. овог члана могу мерити масу возила:

а) мерењем појединачних осовинских оптерећења;

б) мерењем укупне масе возила.

Члан 5.

Ваге морају бити конструисане тако да се на њима може мерити и маса возила или осовинских оптерећења у мировању.

Зависно од броја подељака, кад је у питању статичко мерење, ваге се деле у класе тачности према следећој табели:

Класа тачности	Број подељака	
	најмањи	највећи
(III)	> 500	5000
(III)	100	500

Члан 6.

Ваге морају бити конструисане тако да се у нормалним условима њиховог коришћења обезбеди непроменљивост метролошких услова прописаних овим правилником.

Члан 7.

Наведени изрази у смислу овог правилника, имају следећа значења:

1) вредност подељка d (у даљем тексту: подељак) јесте вредност изражена у јединици масе и представља разлику два узастопна прекидна показивања;

2) опсег мерења ваге је подручје мерења ограничено најмањом масом (у даљем тексту: Min мерење) и највећом масом (у даљем тексту: Max мерење) која се може мерити и у коме су грешке мерења у границама допуштених овим правилником;

3) нулти положај је подручје у коме се показивач равнотеже мора налазити пре почетка мерења кад на пријемнику оптерећења нема оптерећења;

4) тачност при прегледу ваге теговима јесте слагање резултата између једног мерења и тачне вредности мерене масе;

5) тачност при прегледу ваге са возилима у покрету (динамичко мерење) јесте разлика између показивања ваге при мерењу масе возила у покрету и при мерењу масе истих возила у мировању (статичко мерење);

6) поузданост показивања масе на ваги јесте међусобна усклађеност резултата мерења при поновљеним мерењима исте масе у непромењеним условима;

7) осетљивост ваге јесте количник промене показивања ваге и масе дометка који је проузроковао ту промену;

8) грешка због заокружења код прекидног показивача јесте разлика између вредности коју показује прекидно показивање и вредности која би се добила да је показивање непрекидно и може износити највише 0,5 подељка;

9) возила у покрету јесу друмска и шинска возила.

II. СВОЈСТВА КОНСТРУКЦИЈЕ

Члан 8.

Кад се вага за мерење масе возила у покрету користи и као вага са неаутоматским функционисањем, она мора да испуни све услове у погледу конструкције који се односе на ваге са неаутоматским функционисањем.

Члан 9.

Ваге за мерење повезаних возила у покрету морају се поставити на раван део пруге, односно коловоза и нагиб не сме бити већи од 2% зависно од дужине композиције која се мери, ако произвођач ваге није друкчије прописао.

Члан 10.

Пријемник оптерећења ваге за мерење повезаних возила у покрету мора бити удаљен од кривина, скретница и укрштања најмање за дужину композиције која се мери, ако произвођач ваге није друкчије прописао.

Члан 11.

Брзина кретања возила која се мере мора бити константна и не сме бити већа од 10 km/h. Ако је брзина возила већа од одговарајуће највеће брзине за ту вагу, податак мерења се не сме исказати или се сме исказати али са посебним упозорењем да услови мерења не одговарају прописаним условима.

Члан 12.

Маса возила сме се мерити само при вучењу возила.

Члан 13.

Ваге за мерење неповезаних возила морају испуњавати метролошке услове уградње - MUS.M-(3;4)/1 објављене у Правилнику о метролошким условима за мерила масе са неаутоматским функционисањем класе тачности (III) и (IIII) ("Службени лист СФРЈ", бр. 55/82).

Члан 14.

Ваге за мерење возила у покрету са течним материјалом морају имати пријемник оптерећења на коме се могу истовремено измерити сва осовинска оптерећења возила, односно цело возило.

Члан 15.

Уређај за контролу исправности рада може бити са полуаутоматским или аутоматским деловањем, и то:

1) аналогног дела у виду контролног (испитног) броја на 80% до 95% од Мах мерења и може одступати највише два подељка од назначене вредности;

2) дигиталног - електронског дела са показивачима и сигнализацијом ако грешка сама по себи није јасна и приметна.

III. МЕТРОЛОШКА СВОЈСТВА

Члан 16.

Под границама допуштених грешака (у даљем тексту: GDG), у смислу овог правилника, подразумевају се GDG при испитивању типа, првом прегледу и периодичном прегледу, и то:

1) GDG при прегледу теговима класе тачности M_1 (статичко испитивање);

2) GDG при прегледу са возилима у покрету (динамичко испитивање).

Члан 17.

GDG нултог положаја износи $\pm 0,25$ подељка за неоптерећену вагу код које показивач мора бити претходно доведен у нулти положај, односно мора бити извршена корекција одступања од нуле.

Члан 18.

GDG за ваге класе тачности (III), за тачност износе при статичком испитивању код вага класе тачности (III):

- 1) $\pm 0,5$ подељка од вредности Min мерења до 500 подељака, укључујући и 500. подељак;
- 2) ± 1 подељак за оптерећења преко 500 подељака до 2000 подељака, укључујући и 2000 подељак;
- 3) $\pm 1,5$ подељка за оптерећења преко 2000 подељака.

Члан 19.

GDG за ваге класе тачности (IIII), за тачност износе при статичком испитивању код вага класе тачности (IIII):

- 1) $\pm 0,5$ подељка од вредности Min мерења до 50 подељака, укључујући и 50. подељак;
- 2) ± 1 подељак за оптерећења преко 50 подељака до 200 подељака, укључујући и 200 подељак;
- 3) $\pm 1,5$ подељка за оптерећења преко 200 подељака.

Члан 20.

Услови из чл. 18. или 19. код показног уређаја са прекидним показивањем морају се применити на резултате мерења претходно кориговане грешком заокружења.

Апсолутна вредност услова прописаних чл. 18. или 19. овог правилника може се увећати за 0,2 подељка.

Члан 21.

GDG поузданости једнака је апсолутној вредности GDG при датом оптерећењу прописаних у чл. 18. или 19. овог правилника, код прекидног показивања а резултати мерења претходно се морају кориговати грешком заокружења.

Члан 22.

GDG главног издвојеног дела ваге износи 0,7 од GDG прописаних у чл. 18. или 19. овог правилника.

Члан 23.

GDG при враћању показивача на нулу износи највише 0,5 подељка.

Члан 24.

Ако вага има више показних уређаја разлика њихових међусобних показивања не сме бити већа од апсолутне вредности GDG прописаних у чл. 18. или 19. овог правилника.

Члан 25.

GDG при прегледу неповезаних шинских возила у покрету једнаке су допуштеним грешкама из чл. 18. или 19. овог правилника увећаним за 0,5 подељка.

Члан 26.

GDG при прегледу повезаних возила у покрету за композицију износи:

- 1) $\pm 0,5 / \sqrt{n}$ у процентима од масе композиције, где је n број шинских возила у композицији, за композиције од 4 до 25 шинских возила;
- 2) $\pm 0,1\%$ од масе композиције за композиције преко 25 шинских возила.

Члан 27.

GDG при прегледу повезаних возила у покрету за појединачна возила износи $\pm 0,2\%$ од Max мерења ваге.

Члан 28.

GDG при прегледу повезаних возила у покрету код вага за мерење осовинског оптерећења износи $\pm 0,2\%$ од величине осовинског оптерећења.

Члан 29.

Вага мора испуњавати услове прописане овим правилником при:

- 1) промени температуре од $- 10^{\circ}\text{C}$ до $+40^{\circ}\text{C}$, с тим да промена температуре није већа од 5°C на час. Ако температурни опсег одступа од наведеног, мора бити назначен на ваги и не сме бити мањи од 30°C ;
- 2) промени напона извора електричне енергије од $- 15\%$ до $+10\%$ називне вредности;
- 3) промени фреквенције $\pm 2\%$ од називне вредности.

Члан 30.

При промени температуре за 5°C показивач показног уређаја, који је претходно доведен у нулти положај, не сме променити показивање за више од једног подељка.

Члан 31.

Вредност Min мерења за појединачно мерење возила у покрету износи 40% од Max мерења, при мерењима код којих GDG има вредност прописану у члану 25. овог правилника.

IV. НАТПИСИ И ОЗНАКЕ

Члан 32.

Натписи и ознаке морају бити исписани на једном од језика и писама народа, односно народности Југославије.

Натписи и ознаке морају бити јасни, добро видљиви у радним условима и исписани тако да се не могу избрисати или скинути.

Члан 33.

Натписи и ознаке морају бити груписани на видном месту на ваги или на натписној плочици и морају садржати следеће податке:

- 1) фирму, односно назив или знак произвођача;
- 2) тип ваге;
- 3) серијски или фабрички број са годином производње;
- 4) опсег мерења од _____ до _____ или Min _____ Max _____;
- 5) подељак $d \frac{\Delta}{\text{_____}}$;
- 6) класу тачности (класа тачности при статичком мерењу кроз процентуални износ дозвољене грешке при динамичком мерењу);
- 7) службену ознаку типа за ваге за које је извршено испитивање типа;
- 8) температурни опсег, ако је друкчији од опсега - 10°C до +40°C;
- 9) напон и фреквенцију електричног прикључка.

Члан 34.

Натписи: опсег мерења (Min _____, Max _____) и подељак (d) морају бити исписани у непосредној близини показног уређаја.

У непосредној близини показивача масе, као и при штампању вредности масе мора се налазити ознака јединице за масу.

На вагама мора бити назначена вредност контролног броја.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 35.

Ваге које се налазе у употреби и ваге произведене до 1. јула 1984. године, могу се подносити на преглед и жигосање ако испуњавају услове у погледу GDG прописаних овим правилником.

Члан 36.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу СФРЈ".

Бр. 0404-481-2/2

29. маја 1984. године

Београд

Директор
Савезног завода за мере и драгоцене метале,
Миљисав Војичић, с.р.